

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 166/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Kompišovou, Jakubovo námestie 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupmi Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 335/2010 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 640/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. februára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupmi Okresného súdu Pezinok (ďalej

len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 335/2010 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 640/2014.

2. Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že v konaní pred všeobecnými súdmi je účastníkom konania (odporcom) od roku 2010. Podľa neho „v zásade išlo v spore o to, či žalobca bol pre [REDAKOVANÉ] činný ako zamestnanec (teda či ide o mzdu) alebo ako živnostník (či ide o zaplatenie ceny zhotoveného diela)“. Okresný súd po viacerých pojednávaniach rozhodol vo veci samej rozsudkom 10. júna 2014. Proti rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom krajský súd od 21. augusta 2014 ešte nerozhodol (spor sa teda vedie už siedmy rok). Predmetom žaloby je zaplatenie sumy 1 795, 20 € s prísl.

3. Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na prorokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože postup okresného súdu bol v jeho veci neefektívny (konal až 4 roky) a krajský súd je úplne nečinný až 29 mesiacov.

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že postupmi okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 335/2010 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 640/2014 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Okrem toho požaduje, aby ústavný súd prikázal v predmetnom konaní krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, a domáha sa priznania finančného zadosťučinenia spolu v sume 1 500 € a úhrady trov právneho zastúpenia.

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupmi okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

9. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06). Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže preto vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už okresný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (II. ÚS 184/06, I. ÚS 544/2012).

K namietanému porušeniu označeného práva postupom okresného súdu

10. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 172/05) vyplýva, že ochrana základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci ešte trvalo. Ak v čase, keď bola sťažnosť doručená ústavnému súdu, už k porušovaniu označeného základného práva nedochádzalo, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je totiž odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozhodnutie vo veci Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike z 3. marca 2009, sťažnosť č. 16970/05).

11. V súvislosti s tým ústavný súd už opakovane judikoval, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je v prípadoch, keď sa ňou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 215/07, III. ÚS 305/07).

12. V danom prípade priamo zo sťažnosti vyplýva, že vo veci bol 10. júna 2014 vyhlásený rozsudok, proti ktorému podal sťažovateľ odvolanie. Ako sťažovateľ v sťažnosti uvádza, spis okresného súdu bol po doručení rozsudku a vykonaní nadväzujúcich

procesných úkonov spolu s podaným odvolaním doručený krajskému súdu už 21. augusta 2014. Na krajskom súde je vec vedená pod sp. zn. 2 Co 640/2014 a o odvolaní sťažovateľa nebolo do rozhodnutia ústavného súdu rozhodnuté. Krajským súdom nebol vo veci nariadený ani žiaden termín pojednávania.

13. Ústavný súd konštatuje, že doručením rozsudku okresného súdu a vykonaním ostatných úkonov, ktoré v spojitosti s podaním odvolania okresný súd musel vykonať, boli z jeho strany vykonané všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie právnej neistoty sťažovateľa. Ďalší postup ani úkony vo veci už okresný súd vykonávať nemôže, a preto je potrebné vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako takú, v ktorej ústavná úloha okresného súdu pri odstraňovaní právnej neistoty skončila rozhodnutím vo veci samej za predpokladu, že toto rozhodnutie bude napokon konečným rozhodnutím vo veci samej, a to aj napriek podanému odvolaniu a vykonaniu riadneho opravného konania.

14. Okresný súd teda v čase podania sťažnosti ústavnému súdu (február 2017) už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania. Súčasne je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k priedňahom, resp. neefektívnej činnosti, ako to tvrdí sťažovateľ, v konaní pred okresným súdom nedochádzalo (a to aj napriek tomu, že vo veci nebolo ešte rozhodnuté právoplatne). Preto je daný dôvod na odmietnutie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť (obdobne napr. II. ÚS 275/06, IV. ÚS 119/2011, III. ÚS 153/2013).

15. Vzhľadom na to ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v časti, ktorou bolo namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedňahov konaním okresného súdu vedeným pod sp. zn. 8 C 335/2010, odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

16. Ústavný súd však pripomína, že prípadné zrušenie odvolaním napadnutého rozsudku a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie by v súhrne s doterajším konaním okresného súdu mohlo založiť inú kvalitu posudzovania zbytočných priedňahov

okresného súdu a prípadné neefektívne (nesústredené) konanie okresného súdu alebo konanie poznačené jeho zjavnou nečinnosťou by mohlo byť v príčinnej súvislosti s porušením základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo by v danom prípade nemalo byť prekážkou prípustnosti opätovného konania a rozhodovania vo veci samej podľa § 24 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu označeného práva postupom krajského súdu

17. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

18. V prípade namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov považuje ústavný súd za takýto právny prostriedok nápravy s účinnosťou od 1. apríla 2005 aj sťažnosť adresovanú predsedovi príslušného súdu podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Tento právny názor reflektuje i ustálená judikatúra ústavného súdu (napr. IV. ÚS 153/03, I. ÚS 164/2010, III. ÚS 391/2010).

19. Účinnosť takéhoto právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého

odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu vecí prešetriť všetky skutočnosti.“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

20. Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, že sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

21. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. februára 2017 prostredníctvom svojho právneho zástupcu domáha vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy aj vo vzťahu k postupu krajského súdu, ktorý vo veci koná od augusta 2014 na základe odvolania podaného sťažovateľom. Zo sťažnosti podanej ústavnému súdu však nevyplýva, či sťažovateľ podal sťažnosť na zbytočné prietahy v súdnom konaní proti postupu krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej sa v prípade namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v odvolacom konaní pred podaním sťažnosti ústavnému súdu vyžaduje aj podanie sťažnosti predsedovi tohto súdu podľa § 62 zákona o súdoch (m. m. III. ÚS 160/2013). Z obsahu sťažnosti a jej príloh zároveň nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky ustanovenej v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľa z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Skutočnosť, že krajský súd o sťažovateľom

podanom odvolaní nerozhodol ani po 29 mesiacoch od predloženia mu veci okresným súdom, takúto povinnosť sťažovateľa vyčerpať uvedený právny prostriedok nápravy namietaného porušenia základného práva nevyučuje. V tomto prípade sa teda o svoju vec sťažovateľ riadne nezaujímal (*vigilantibus iura*).

25. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zvyšnú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ napádal postup krajského súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť, pretože sťažovateľ nepreukázal využitie dostupného právneho prostriedku nápravy, ktorý mal podľa zákona o súdoch k dispozícii (obdobne II. ÚS 263/07, III. ÚS 160/2013). Ak by sťažnosť bola oprávnená, mohol predseda krajského súdu prijať účinné opatrenia na zjednanie nápravy (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona o súdoch).

26. V neposlednom rade ústavný súd dodáva, že aj samotná doba trvania odvolacieho konania na krajskom súde (od roku 2014) je na hrane ústavného rozmeru prietáhov v súdnom konaní. Ak by nečinnosť (neefektívna činnosť) krajského súdu naďalej pretrvávala, nič nebráni sťažovateľovi, aby sa novou/podobnou sťažnosťou domáhal na ústavnom súde voči krajskému súdu vyslovenia porušenia svojich práv súvisiacich s prietahmi v súdnom konaní.

27. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2017